

**Процедура моніторингу інтродуцентів
по філії «Кам'янець-Подільське лісове господарство»
ДП «Ліси України».**

Дана процедура розроблена на виконання вимог FSC національного стандарту ведення лісового господарства для України FSC-STD-UKR-01-2019 V 1-0 критерію 10.3 та з метою удосконалення визначенні, контролю та можливого використання інтродуцентів філією у веденні лісового господарства.

Інтродукція - введення в природний ареал нетипових для даної території, чужорідних порід, які в природних умовах в дикому вигляді не зростають, а породи, що вводяться називають – **інтродуцентами, адвентивними видами або найчастіше екзотами**. Часто інтродуковані види здатні істотно змінити екосистему регіону, і стають причиною значного скорочення або навіть вимирання окремих видів місцевої флори та фауни.

Прийнято розрізняти два види інтродукції: натуралізацію і акліматизацію.

Під **натуралізацією** розуміється інтродукція породи в однакові умови, які відповідають видовим спадковим властивостям екзота. Екзот тут також нормально існує, як і у себе на батьківщині, успішно зростає і добре розмножується.

Акліматизація - це вид інтродукції, коли порода вводиться в незвичні умови, відмінні від умов його батьківщини, і для нормального існування цієї породи необхідні суттєві зміни її видових спадкових біологічних і екологічних властивостей. У більшості випадків лісівники, кажучи про інтродукцію розуміють під цим терміном акліматизацію.

Чіткий перелік інтродукованих деревних рослин на території України, по її кліматичним зонам, законодавчо не визначений, а тому філія аналіз та визначення породи як «інтродуцент» проводить на основі доступних відкритих джерел інформації, на розсуд відповідальної особи.

У своїй діяльності філія розділяє інтродуцентів на **корисні види (цілеспрямована інтродукція) та інвазійні (інвазивні) види**.

Доцільність проведення інтродукції:

- коли швидкість росту екзота перевершує місцеву породу (наприклад, модрина);
- якщо деревина екзота по цінності краще деревини місцевої породи (наприклад, певні види горіхів);
- коли екзоти дають цінні продукти, які не можна отримати від місцевих порід (ялиця сибірська, кедр сибірський, горіх волоський, обліпіха);
- коли екзоти в несприятливих лісорослинних умовах ростуть краще місцевих порід (модрина Даурська на болотах);

- коли екзоти відрізняються цінними декоративними якостями (клен сріблястий, ялина колюча, тополя пірамідальна).

Інвазійні (інвазивні) види – види зі значною здатністю до експансії, які розповсюджуються природним шляхом або за допомогою людини й становлять значну загрозу для флори й фауни корінних екосистем, конкуруючи з місцевими видами за екологічні ніші, а також спричиняючи загибель корінних видів. Інвазійні види трансформують цілі екосистеми та роблять їх бідними на біорізноманіття, витісняючи природні види. Дані види рослин є значною проблемою на територіях, що охороняються, витісняючи місцеві види рослин, для яких, власне, й було створено охоронні території. Відповідно до наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України № 184 від 03. 04. 2023 року визначенно Перелік інвазійних видів дерев із значною здатністю до неконтрольованого поширення, заборонених до використання у процесі відтворення лісу:

1.	Айлант найвищий	<i>Ailanthus altissima</i>
2.	Аралія маньчжурська	<i>Aralia elata</i>
3.	В'яз низький	<i>Ulmus pumila</i>
4.	Гледичія колюча	<i>Gleditsia triacanthos</i>
5.	Горіх чорний	<i>Juglans nigra</i>
6.	Дуб червоний	<i>Quercus rubra</i>
7.	Каркас західний	<i>Celtis occidentalis</i>
8.	Клен ясенolistий	<i>Acer negundo</i>
9.	Маслинка вузьколиста	<i>Elaeagnus angustifolia</i>
10.	Павловнія (види та гібриди)	<i>Paulownia (species)</i>
11.	Робінія звичайна	<i>Robinia pseudoacacia</i>
12.	Черемха пізня	<i>Prunus serotina</i>
13.	Ясен пенсільванський	<i>Fraxinus pennsylvanica</i>

Виявлення та реєстрація інтродуцентів на території філії «Кам'янець-Подільське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Відповідно до матеріалів лісовпорядкування провідним інженером охорони і захисту лісу визначити лісові насадження, де зустрічаються породи-інтродуценти в складі насаджень від 3 одиниць і більше. А якщо дана порода є

інвазивною то враховувати участь у складі від 1 одиниці і більше.

Скласти квартално-видільний перелік даних видів для подальшого їх моніторингу стану та впливу на корінні екосистеми. Провести обов'язкове розділення за ступінню їх впливу на автохтонні популяції (інвазивністю).

При проведенні безперервного лісовпорядкування проводити аналіз та оновлення інформації по інтродукованим видам.

Обстежити насадження з участю інтродуцентів на предмет їх домінування і санітарного стану.

Використання інтродуцентів в господарській діяльності філії «Кам'янець-Подільське лісове господарство» ДП «Ліси України»

При лісовідновленні та лісорозведенні використовувати лише ті інтродуценти, які пройшли багаторічну перевірку в даному регіоні, науково підтверджено їх нейтральний вплив на корінні лісові екосистеми і було встановлено, що дані види :

- є стійкими до спалаху шкідників, хвороб лісу та інших негативних екологічних впливів;
- переважають місцеві види за бажаними ознаками;
- не включенні в Перелік інвазивних видів.

При плануванні господарської діяльності філії проводити, по можливості, першочергово вибірку дерев, що включенні в Перелік інвазивних видів, якщо це не буде призводити до їх інтенсивнішого поширення чи негативно впливати на корінні породи.

При догляді за лісовими культурами проводити інтенсивнішу вибірку та скоротити термін проведення наступного прийому рубки, якщо на ділянці виявлено інвазію акації білої і це становить загрозу зникнення головної породи.

Створення нелісових плантацій із інтродукованих видів проводити на обмежених за площею ділянках, на нелісових територіях і з обов'язковим врахуванням специфіки їх інвазивності та урахуванням чинного законодавства.

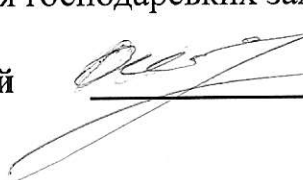
Моніторинг стану популяцій інтродуцентів на території філії «Кам'янець-Подільське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Моніторинг стану інтродукованих видів, їх впливу на корінні породи та популяції, інвазії на суміжні території проводиться щорічно силами працівників лісової охорони, відповідно складеного квартално-видільного переліку по кожному лісництву. Оцінка проводиться окомірною, відповідно встановлених рекомендацій, з обов'язковим розділенням по інвазивності. Лісничим підрозділу складається картка моніторингу інтродукованих видів.

Узагальнення отриманих показників та формування короткого річного звіту по інтродуцентам проводиться провідним інженером із охорони та захисту лісу Кривим С. В.

На основі отриманих даних, з урахуванням специфіки росту та розвитку кожного виявленого інвазивного виду, його впливу та характеру поширення здійснюється планування господарських заходів на наступний виробничий рік.

Головний лісничий

Олександр ШЕВЧУК